

INNHALDSLISTE:

Del 1 : FELLES DEL FOR DEI KOMMUNALE BARNEHAGANE

Årsplan	S. 2
Visjon + verdigrunnlag	S. 3
Mål for barnehagane i Fusa 2018	S. 3
Pedagogisk plattform	S. 4
Danning gjennom omsorg, leik, læring	S. 5
Læringsmiljø	S. 7
Barn si medverknad	S. 8
Foreldresamarbeid	S. 9
Samarbeid med andre instansar	S. 10
Samarbeid barnehage og skule	S. 11
Planlegging, dokumentasjon og vurdering	S. 11
Fagområda	S. 12

Del 2: BARNEHAGANE SINE EIGNE PLANAR

ÅRSPLAN 2018

Velkomen til eit spanande barnehage år!

Årsplanen er eit arbeidsreiskap for barnehagen sine tilsette og dokumenterer barnehagen sine val. Den er eit utgangspunkt for foreldre til å kunne påverke innhaldet i barnehagen. Vidare er den grunnlag for kommunen sitt tilsyn med barnehagen, og den skal gje informasjon til andre som politikarar, samarbeidspartnarar og andre interesserte.

Barnehagane har fått ny rammeplan. Rammeplanen er ei forskrift til barnehagelova og dermed forpliktande for barnehagen. Vidare er det et arbeidsdokument for dei tilsette. Den nye rammeplanen trådde i kraft 01.08.17.

Iverksetting og realisering av den nye rammeplanen sine målsetjingar vil ha fokus dette barnehageåret.

Du sit no med ein årsplan som gjeld for barnehagane: Strandvik, Trollskogen, Jettegryto, Holdhus, Søre Fusa og Holmefjord. Dette er ein overordna plan for barnehagane i Fusa. Dei ulike barnehagane vel sjølve tema og korleis dei tek føre seg innhaldet i årsplanen. Kvar enkelt barnehage har fokus på det som er viktig hos dei, samstundes som alle barnehagane har nokre felles mål dreg i same retning. Kvalitet står i høgsete.

Barnehagane vert styrt av barnehagelova og rammeplanen.

§1 Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

§ 2. Barnehagens innhold

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet. Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter. Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter. Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Departementet fastsetter nærmere regler om barnehagens innhold og oppgaver (rammeplan) ved forskrift.

Visjonen for oppvekst i Fusa kommune er:

Midt i blinken

Rom for alle – blikk for den enkelte.

VERDIGRUNNLAGET ROMSLEG – DEI TILSETTE SI ROLLE:

Respekt Omsorg Mot Samarbeid Løysingsorientert	ROMSLEG - ” Med omsorg, tillit og respekt finn me løysingar og har det kjekt” Fusa kommune sine verdier ligg i botn for alt arbeidet i barnehagen i forholdet til barn, foreldre og i personalsamarbeidet.
---	--

Engasjement Godt humør	<p>Tilsette er barnehagen sin viktigaste ressurs i arbeidet med omsorg, oppseding, leik, læring og danning.</p> <p>Tilsette skal vise respekt for kvart einskild barn. Deira evne til å sjå, lytte og tolke er avgjerande for at barnet blir møtt med god omsorg.</p> <p>Tilsette er rollemodell gjennom å støtte, anerkjenne og rettleie barna. Dei er også rollemodeller gjennom samhandling seg i mellom.</p> <p>Tilsette gjev kvart barn utfordringar som er tilpassa alder og modning.</p> <p>Tilsette ser og høyrer kvarandre i eit utfordrande og inkluderande miljø</p>
---	---

MÅL FOR BARNEHAGANE I FUSA 2018

1. Fusa kommune skal vera ein nytenkjande og lærande organisasjon

- Vi skal gjennomføra handlingsplan for implementere ny rammeplan.
- Vi skal nytta pedagogisk dokumentasjon i arbeid med språk.
- Vi skal rullere handlingsplan mot mobbing.

2. Fusa kommune skal vera ein attraktiv arbeidsplass

- Vi skal gjennomføre risiko- og arbeidsplassvurdering for alle tilsette i barnehagane.
- Vi skal lage rutinar for nærvær arbeid i barnehagane
- Vi skal gjennomføre minst to trivselstiltak for dei tilsette.

3. Fusa kommune skal levera treffsikre tenester med god kvalitet og effektiv ressursbruk.

- Vi skal lage felles pedagogisk plattform for alle barnehagane.
- Vi skal ta i bruk IST som verktøy for brukarane

- Vi skal gjennomføre vanntilvenning i basseng for alle 4-åringane.

Pedagogisk plattform

I Fusa kommune sine barnehagar skal barna få livserfaring, og trening i sosial kompetanse innanfor trygge rammar. Dei vaksne skal vera ei trygg hamn som barna kan søke til når dei treng det.

Kvart barn er unikt og blir møtt med respekt, omsorg og likeverd. Barnet får oppmuntring til å vera utforskande. Barna skal få støtte i å mestre motgang, handtere utfordringar og bli kjent med egne og andre sine kjensler(rammeplanen). Dette gjenspeglar seg i møte med kvart barn i kvardagen, i leik, moro, rutinar, reglar og grensesetting.

Barnehagane i Fusa legg særskilt vekt på arbeidet med relasjonsbygging. Dette vert jobba med systematisk i alle personalgruppene gjennom fagleg rettleiing i nettverk.

Ein god relasjon er grunnlaget for all sosial utvikling både for barn og vaksne.

Me vil:

- Vise glede for barnet
- Sjå barnet sitt initiativ

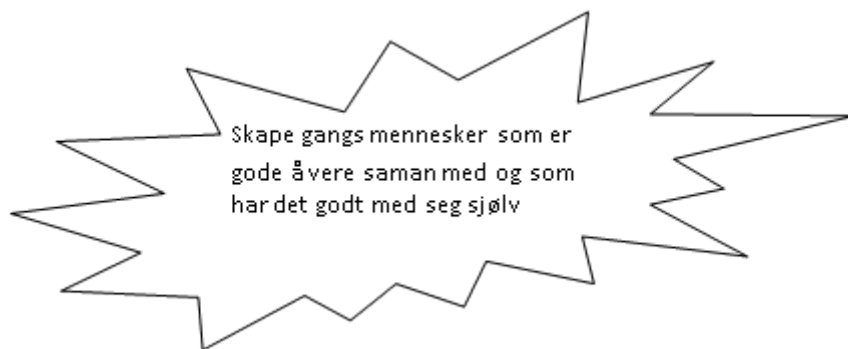

- Invitere barnet til samtale
- Vere lyttande
- Gje anerkjenning
- Bygge gode relasjonar

Samspel mellom dei tilsette og barn er det viktigaste utgangspunkt for kvalitet!

Danning gjennom omsorg, leik og læring

Danning er ein livslang prosess som mellom anna handlar om å utvikle evne til å reflektere over eigne handlingar og veremåtar. Danning skjer i samspel med omgjevnadane og med andre, og er ein føresetnad for meiningsdanning, kritikk og demokrati.

Danning i barnehagen skal forankras i verdiane i formålet:

Gjennom gode dannelsingsprosesser blir barna i stand til å handtere livet ved å utvikle evnene til å vere prøvande og nysgjerrig til omverda, og sjå på seg sjølv som et verdifullt medlem av et større fellesskap. Barn lærer i leik, dei lærer av god omsorg, og danning er ein kvalitet ved en læringsprosess. Her vert grunnlaget lagt for barnet si allsidige utvikling.

Dei tilsette har ekstra fokus på omsorg, leik og læring. Gjennom ein trygg og god kvardag med faste rammer og gode rutinar, fremmer vi barna sin trivsel og glede. Når barna kjem til barnehagen skal dei bli møtt av vaksne som ser dei, og som aktivt legg tilrette eit innhaldsrikt læringsmiljø. Barna må få utfordringar, muligheter til å utvikle kunnskapar og ferdigheter, samt støtte for å handle omsorgsfullt og gjere etiske grunna val.

Mykje av læringa skjer igjennom leiken og som skaper grobottn for trivsel, utvikling og sosial kompetanse. Ved å tilretteleggje for ulike leikeaktiviteter og gi rom for utforsking og nysgjerrigheit, skapas ein arena for samspel, evne til empati, sjå andre før seg sjølv og det å kunne erfare andre sin leikekunnskap og erfaringar.

Dei tilsette skal:

- Tilretteleggje for eit inkluderande miljø, der alle barn blir sett uavhengig av ulikheiter og behov. Det skal ikkje tolererast mobbing, men førebyggje gjennom å styrkje vennskap i barnegruppa. Skal akseptere ulikheitar, ha tru på barna og ta barna på alvor.
- Dei tilsette i barnehagen skal vera med på å byggje opp barna si sjølvkjensle og sjølvfølelse ved respekt for barnet og deira mengingar, gje rom for tilbakespel og vere opne for barna sine eigne idear.
- Barna skal lære å respektere seg sjølv og andre, som igjen fører til eit godt samspel og medverknad.
- Med vennlegheit, høflegheit, tålmod og toleranse skal dei tilsette møte kvarandre i barnehagekvardagen. Barna ser på vaksne som rollemodeller og tar lærdom av korleis dei tilsette utøver si rolle. Med omsorg, leik og læring som grunnlag for det som skjer i barnehagane skal alle inkluderast og vere med å påverke sin kvardag.

Arbeidsmåtar i danningprosessen:

- Internt blikk
- Primærkontaktsystemet
- Aldersdelte grupper
- Samtaler med barn
- Leik, læring og utvikling
- Oppmerksamt nærvær
- Foreldresamarbeid
- Planlegging, dokumentasjon og vurdering

Dei tilsette er medskaparar av barnehagen sin kultur og kvalitet.

Dette gjer me gjennom å ha eit bevisst forhold til og klare mål for områda: **Omsorg, sosial kompetanse, leik og læring.**

Område	Mål	Tiltak
Omsorg	<ul style="list-style-type: none"> • alle barn skal oppleve ein trygg barnehagekvardag • alle barn skal møtast i tråd med deira behov og muligheiter 	<ul style="list-style-type: none"> • observasjon • gode relasjonar • gode rollemodellar

Barn har rett til omsorg og skal møtast med omsorg. Ein omsorgsfull relasjon er prega av vilje til å lytte, nærleik, innleving og evne og vilje til samspel. Omsorg skal prege alle situasjonane i kvardagslivet og komme til uttrykk når barna leikar og lærer, i stell, måltid og påkledning. Det ligg mykje omsorg i å gi barn varierte utfordringar og rom for meiningsfylte aktivitetar. Omsorg i barnehagen handlar både om relasjonen mellom personale og barna og om omsorga barna viser kvarandre. Å gi barn sjansen til å gi og ta imot omsorg for kvarandre er grunnlaget for å utvikle sosial kompetanse, og eit viktig bidrag i eit livslangt læringsperspektiv.

Område	Mål	Tiltak
Sosial kompetanse	<p>Barna skal øve opp evna til å :</p> <ul style="list-style-type: none"> • vise omsorg • lytte til kvarandre • samarbeide og løyse usemje • barna skal bli trygge på seg sjølve og få eit positivt sjølvbilete 	<ul style="list-style-type: none"> • fokus på korleis me kommuniserer med barna • bruke kvardagen til å øve: vente på tur, trøste, vise omsyn osv. • vere gode rollemodellar i alt me gjer og seier

Sosial kompetanse handlar om å lukkast i å omgås andre barn og vaksne. Denne kompetansen er grunnleggjande for å kunne fungere godt i samfunnet, ha positive sosiale relasjonar til andre menneske og evne til å fylgje reglar og normer for akseptabel atferd.

Område	Mål	Tiltak
Leik	<ul style="list-style-type: none"> • alle barn skal oppleve glede av å vere i leik • barnehagen skal ha eit variert leike- og aktivitetstilbod 	<ul style="list-style-type: none"> • bruke det fysiske miljøet til å skape gode og varierte arenaer for leik • barna sine interesser skal ligge til grunn for tilgjengeleg leikemateriell • aktive og tilgjengelege vaksne som støttar, hjelper og stimulerer

Leiken har ein sentral plass i barnehagen. Leiken fremjar barna si utvikling på alle område: intellektuelt, språkleg, fysisk, sosialt, og emosjonelt. I leiken utviklar og styrkjer barna identiteten og sjølvkjensla. Leik gjev barn glede, men kan og vere ein problemløysar for dei. Å delta i leiken og få venner er grunnlaget for at barn trivst og opplever barnehagen som noko meiningsfullt.

Område	Mål	Tiltak
Læring	<ul style="list-style-type: none"> • barna skal oppleve glede av å lære og meistre • personalet skal sjå kvart enkelt barn sine interesser og utviklingsmuligheiter 	<ul style="list-style-type: none"> • progresjonsplanane for alle fagområda vert nytta • personalet lager temaplanar for å sikre at alle fagområda vert tekne opp • personalet undrar seg saman med barna gjennom strukturerte og ustrukturerte aktivitetar

Barn er nysgjerrige, kunnskapstørste og lærelystne. Læring skjer i det daglege samspelet med andre menneske og miljøet, og heng nært saman med leik, omsorg og danning. Barn lærer gjennom alt dei opplever og erfarer på alle område. Når barn undrar seg over noko, må dei møtast på ein utfordrande og utforskande måte. Interessene og spørsmåla til barna skal danne grunnlaget for læringsprosessar og tema i barnehagen.

Læringsmiljø

“I barnehagen skal barna oppleve et stimulerande miljø som støtter opp om deira lyst til å leike, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjonar, tema og fenomen og bidra til meiningsfull samhandling” (Rammeplanen).

Barnehagens læringsmiljø omhandlar kulturelle, relasjonelle og fysiske forhold som har betydning for barn si utvikling, leik og læring, helse og trivsel. Barna skal ha det bra i barnehagen og oppleve samhörighet innanfor trygge rammer. Dei skal oppleve gode og stabile tilknytingsrelasjonar og møte empatiske omsorgspersonar som evner å planlegge og gjennomføre aktivitetar og samvær tilpassa barnet sitt funksjonsnivå.

Dei tilsette skal tilretteleggje barna sitt læringsmiljø med fokus på barn si meistring. Det skal vere oversiktleg og tilgjengeleg for barna. Eit levande miljø der elementa kan brukast på nye måtar og i skiftande samanhengar.

Barn er nysgjerrige, kunnskapstørste og lærelystne. Læring skjer i det daglege samspelet med andre menneske og miljøet, og heng nært saman med leik, omsorg og danning. Barn lærer gjennom alt dei opplever og erfarer på alle område. Når barn undrar seg over noko, må dei møtast på ein utfordrande og utforskande måte. Interessene og spørsmåla til barna skal danne grunnlaget for læringsprosessar og tema i barnehagen.

Sentrale områder dei tilsette har fokus på:

- Relasjonsarbeid - Oppmerksomt nærvær
- Gode språkmiljø
- Vennskap / nokon å leike med.

BARN SI MEDVERKNAD

Barnehagen skal ivareta barns rett til medverking ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få uttrykke sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jfr. barnehageloven §§ 1 og 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. Barna skal få mulighet til aktiv deltaking i planlegging og vurdering av det som skjer i barnehagen. Alle skal få erfare å få innflytelse på det som skjer. Barna sine synspunkt skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet, og de skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ha.

(Rammeplanen).

Dersom barn skal oppleve at det å gi uttrykk for tankar og menningar er meningsfullt må dei:

- Oppleve anerkjening for eigne tankar og meiningar
- Oppleve at eigne tankar og meiningar blir høyrte
- Oppleve at eigne tankar og menningar har betydning for andre

Å ta barn si medverknad på alvor forutset gode relasjonar og god kommunikasjon, mellom barnet og dei vaksne. Dei vaksne må være aktivt lyttande til barnet, både til barnet sitt talespråk og kroppsspråk. Det er viktig at dei vaksne prøver å forstå barnet sine kjensleuttrykk. Dei tilsette må være bevisst, i alle situasjonar saman med barna, og gje kvart enkelt barn følelsen av å bli sett, høyrte og verdsatt.

Område	Mål	Tiltak
medverknad	<ul style="list-style-type: none">• barna skal oppleve at dei har påverknad på det som skjer i barnehagen• barna skal oppleve at dei får seie si meining• barna skal oppleve at dei får ta eigne val	<ul style="list-style-type: none">• personalet skal ta barna med på planlegging av saker og aktivitetar• personalet skal observere barna, lytte og tolke deira ulike uttrykk• personalet skal la barna ta eigne val t.d i aktivitetar.

FORELDRESAMARBEID

Foreldra sin medverknad er nedfelt i barnehagelova. Foreldra skal ha høve til å påverke gjennom samarbeidsutval, foreldremøte og foreldresamtalar. Samarbeidet mellom heimen og barnehagen skal alltid ha barnet sitt beste som mål. Foreldra og barnehagen sitt personale har eit felles ansvar for barnet sin trivsel og utvikling.

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldra.

Foreldresamarbeidet skal skje både på individnivå, med foreldra til kvart enkelt barn, og på gruppenivå, gjennom foreldrerrådet og samarbeidsutvalget.

Område	Mål	Tiltak
Foreldresamarbeid	<ul style="list-style-type: none"> • Foreldra skal vere trygge på at barnet har det trygt og godt i barnehagen • Personalet skal ha ein god og open kommunikasjon med foreldra • Foreldra skal ha medverknad på barnehagetida til eige barn • Foreldregruppa skal ha påverknad på barnehageverksemda. • Personalet sine forventningar til barn og foreldra skal vere kjende for foreldra 	<ul style="list-style-type: none"> • Open dialog med foreldra basert på barnets beste • Personalet fortel korleis barnet har hatt det i barnehagen, lyttar til foreldra sine meningar og innspel • Gje tilbod om to individuelle foreldresamtaler i året – fleire ved behov • Foreldremøte med informasjon om barnehagen og høve til diskusjonar og innspel • Ulike arrangement for foreldra i barnehagen • Brukarundersøking • Jamlege møte i SU og FAU • Sende ut planar og informasjonsskriv til foreldra

Alle barnehagar skal ha eit foreldreråd og eit samarbeidsutval (SU).

I foreldrerådet sit alle foreldre/føresette i barnehagen. Dei skal fremje felles interesser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppa skapar eit godt barnehagemiljø. Kvar haust blir det valt foreldrepresentantar (FAU) som er kontaktpersonar for foreldrerådet. FAU kallar inn til foreldrerådsmøte etter ønskje frå foreldre, eller når foreldre har meldt inn saker som bør diskuterast i foreldrerådet.

I samarbeidsutvalet sit foreldre/føresette, tilsette i barnehagen og representant for eigar, slik at kvar gruppe er likt representert. Styrar/ rektor er sekretær. Samarbeidsutvalet skal ha høve til å uttale seg om saker som har vesentleg betydning for barnehagedrifta, t.d. vedtekter,

opningstider, barnehage- og skulerute mm. Samarbeidsutvalet fastset barnehagen sin årsplan. Foreldrerådet vel 1 -2 representantar til samarbeidsutvalet og 1 – 2 vararepresentantar. Dette vil avhenge av storleiken til kvar barnehage. Personalet og eigar vel tilsvarande representantar for seg.

Samarbeid med andre instansar

For at barna og foreldra skal få eit mest mogleg heilskapleg tilbod til beste for utviklinga til barna, samarbeider barnehagen med andre tenester og institusjonar i kommunen. Både foreldra og barnehagen kan ha behov for å samarbeide med ulike hjelpeinstansar. Ved samarbeid følgjer dei tilsette føresegnene om teie- og opplysningsplikt i barnehagelova og anna regelverk.

Tverrfagleg team:

Målet for det tverrfaglege teamet er å bidra til at barn som av ulike grunnar treng ekstra stimulering og omsorg får god og tidleg hjelp.

Tverrfagleg team er ein arena for barnehage og skule til å drøfte problemstillingar og søkje råd hjå Helse, familie og velferd (HFV). Representant frå Helsestasjonen, Barnevernstenesta, Pedagogisk Psykologisk- teneste (PPT) og fysioterapeut er representert her. Møtet føregår på HFV i Eikelandssosen. Foreldre/føresette er velkomen til å vera med skulen/barnehagen på møtet om dei ynskjer dette. Dersom foreldra ikkje deltek må det føreligge skriftleg samtykke til deling av informasjon. Alle medlemmane i det tverrfaglege teamet er underlagt teieplikt.

Barnevernstenesta:

Barnevernstenesta er ein viktig samarbeidspartnar for barnehagen kring einiskilde familiar som er i ei vanskeleg situasjon. Barnevernstenesta gir råd og rettleiing til barnehagetilsette innan ulike tema.

Gjennom den daglege kontakten med barn er dei tilsette i barnehagane i ein sentral posisjon til å observere og ta imot informasjon om omsorgs- og livssituasjonen til barna. Alle tilsette i barnehage og skule har opplysningsplikt til barnevernet etter §22 i barnevernslova når det er mistanke om omsorgssvikt for eit barn.

Helsestasjonen

Helsestasjonen har ansvar for å drive generelt førebyggjande og helsefremjande arbeid for å tryggje oppvekstvilkåra til barna i kommunen.

Helsestasjonen skal bidra med råd og rettleiing i samband med lækjemiddelhandtering i barnehagar og om smittevern. Vidare er helsestasjonen sentral når det gjeld å kartleggje den motoriske og språklege utviklinga til småbarn.

Den pedagogisk-psykologiske tenesta (PPT):

Den pedagogisk-psykologiske tenesta er sakkunnig instans ved tilråding om spesialpedagogisk hjelp. Dersom barnehagen ønskjer hjelp til einskildbarn i barnehagen, må foreldra samtykkje til det. Foreldra skal trekkjast aktivt med i samarbeidet med PPT.

Foreldra kan også sjølv ta kontakt med PPT på eige initiativ.

Andre samarbeidspartnarar:

Barnehagen samarbeider med lokalsamfunnet for å gi barna varierte opplevingar og tilknytning til nærmiljøet. Eit godt samspel mellom barnehagen og skulen, kulturlivet, institusjonar, frivillige organisasjonar og kyrkjelydar kan gjere både barnehagen og lokalmiljøet rikare og bidra til å gi barnehagen lokal forankring.

SAMARBEID BARNEHAGE OG SKULE

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skulen legge til rette for at barna kan få ein trygg og god overgang frå barnehage til skule og eventuelt skulefritidsordning.

Barnehagen skal legge til rette for at dei eldste barna har med seg erfaringar, kunnskap og ferdigheiter som kan gi dei eit godt grunnlag og motivasjon for å ta til på skulen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetida på en god måte og møte skulen med nysgjerrighet og mest mulig tru på egne evner.

Område	Mål	Tiltak
Samarbeid barnehage og skule	<ul style="list-style-type: none">• Barna skal bli trygge på skulen slik at dei kjenner glede og forventning• Barna skal bli litt kjende med andre elevar og lærarar• Barna skal bli kjende med skulebygningen og uteområdet• Barna skal få eit lite innblikk i det å gå på skule	<ul style="list-style-type: none">• Eigen plan for møtepunkt mellom barnehage og skule• Overføringssamtale• PULS• Skulen får informasjon om barn med særskilde behov

Planlegging, dokumentasjon og vurdering

Barnehagen er ei pedagogisk verksemd som skal planleggjast, dokumenterast og vurderast. Den enkelte barnehage står fritt til å velje metodar og omfang utifrå lokale føresetnader og

behov. Gjennomføringa av planane må vere så fleksible at det er rom for spontanitet og medverknad frå barna. Styraren og den pedagogiske leiaren har ansvar for at måla og rammene til barnehagen er klarlade for personalet.

Planlegging:

Planlegging gjev dei tilsette grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planlegging skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppa. Planlegging må baserast på kunnskap om barn sin trivsel og allsidige utvikling, individuelt og i gruppe. Den skal også baserast på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.

Dokumentasjon:

Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet kan gi foreldre, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om kva barn opplever, lærer og gjer i barnehagen, og korleis barnehagen oppfyller krava i barnehageloven og rammeplanen (Rammeplanen).

Å dokumentere barna sin kvardag er viktig for oss. Ved å fange dei små og store augeblikk har vi eit godt grunnlag for å tenke og reflektere over: Kva fortell dette oss om enkeltbarnet, barnegruppa, om dei vaksne? Korleis kan vi nytta dette til å utvikle og forbetre den pedagogiske praksisen vår?

Dei tilsette i barnehagane i Fusa arbeider for å ha eit bevisst og reflektert forhold til kva vi dokumenterer og kvifor. Dei har eit mangfald av metodar å dokumenta arbeidet på. Vi bruker foto, film, tekstskaping, utstillingar, evalueringar, praksisforteljingar, utsegn frå barn og refleksjon.

All dokumentasjon i barnehagen er til internt bruk og er ikkje tilgjengeleg for andre utan samtykke frå dei dokumentasjonen omhandlar.

Vurdering:

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.

“Kunnskap om barnegruppens og enkeltbarnets trivsel og allsidige utvikling er viktig for å gi alle barn et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal derfor observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov.”

(Rammeplanen).

Dei tilsette går stadig på jakt med det for auga: Gjer vi det vi trur vi gjer?

Dei prøver til ei kvar tid å ha eit kritisk blikk på det med tanke på å forbetre og endra praksis. Samtalar med barna gjev viktig informasjon om deira oppfatning av sin kvardag. Dei tilsette nyttar blant anna praksisforteljingar for å fange kvardagen; dei observerer, skriv og analyserer.

Dei tilsette evaluerer aktivitetar som barna er med på. Dette for å sjå på kva som er gjennomført og om ein oppnår resultat. Då med særleg fokus på barna sitt lærings- og dannelsesutbytte. Ei evaluering kan innehalde bilete, praksisfortelling, døme osv., og skal synleggjerast for foreldre.

Styrar har eit overordna ansvar for at den pedagogiske verksemda blir vurdert på ein planlagd, systematisk og open måte. Styraren må sørge for at vurderinga skjer i forståing med foreldra og dei tilsette.

Dei tilsette vurderer arbeidet i barnehagen fortløpende gjennom året og bruker ulike verktøy for å måle trivnad og utvikling hos det einskilde barn. Evaluering av aktivitetar etter avslutta temaperiode, og kartlegging med ALLE MED skjema er ein del av vurderingsarbeidet i barnehagen.

FAGOMRÅDA

Dei sju fagområda vi møter i rammeplanen speglar områder som har interesse og eigenverdi for barn i barnehagealder, og barna sin leik dannar viktig grunnlag for arbeidet. Det er dei same områda som barna møter som fag i skulen. Gode opplevingar, erfaringar og læring innanfor alle områda vil kunne gje barna eit positivt forhold og motivasjon til å lære enda meir. Arbeidet med fagområda skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse, og alle fagområda skal være ein gjennomgåande del av barnehagen sitt innhald.

Ifølge rammeplanen skal barnehagane bruke ulikt materiell og utstyr, teknologi og digitale verktøy, spill, bøker og musikk i arbeidet med fagområda. Vidare skal barnehagane ta utgangspunkt i barn si interesse og engasjement, slik at arbeidet vert opplevd som ein meiningsfull og morosam del av barnas kvardag. (Rammeplanen)

Fagområda dekker eit vidt læringsfelt og vil ofte vere representert samstundes i temaopplegg gruppene har. Barnehagane har barn i alderen ett til seks år, og det betyr at barna vil ha ulike føresetnader, kunnskap og behov. Det blir difor viktig å legge til rette for at barnehagedagen skal by på utfordringar og aktiviteter for alle, uansett mestringsnivå og alder. Det betyr at dei tilsette har eit stort ansvar for å sikre progresjon og utvikling for alle. Det skal være spanande og utviklande! Kva tema gruppene arbeider med innanfor dei enkelte fagområda vert synleg i planane. Dei vil vere styrande for kva vi vektlegg i temaarbeid og i kvardagsaktivitetar.

Her kjem ei kort oversikt henta frå rammeplanen:

FAGOMRÅDA	
Kommunikasjon, språk og tekst	Tidleg og god språkstimulering for alle barn er ein viktig del av barnehagen sitt innhald. Kommunikasjon og språkleg kompetanse er nødvendig for å forstå omverda, bygga relasjonar, kommunisera og samhandle med andre. Å samtale om opplevingar, tankar og kjensler er nødvendig for å utvikle eit rikt språk. Tekst omfattar både skriftlege og munnlege forteljingar, poesi, dikt, rim, regler og songar. Viktige sider ved kulturoverføringa er knytte til kommunikasjon, språk og tekst”.
Kropp, rørsle, mat og helse	Gode vaner som vert tileigna i barnehagealder, kan vare livet ut. Derfor er barnehagen en viktig arena som skal bidra til at alle barn kan oppleve glede ved rørsle, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og god fysisk og psykisk helse. Gjennom dette fagområdet ønskjer dei tilsette at barna skal få

	<p>muligheit til å sanse, oppleve, leike, lære og skape med kroppen som utgangspunkt.</p> <p>Vaner tar form allereie frå tidlig alder, og vi ønskjer at barn får en grunnleggande forståing for korleis sunn mat kan bidra til en sunn helse. (Rammeplanen).</p>
Kunst, kultur og kreativitet	<p>Barnehagen må gje barn høve til å oppleve kunst, kultur og til sjølve å uttrykkje seg estetisk. Å vere saman om kulturelle opplevingar og gjere eller skape noko felles, bidreg til samhald. Barn skaper sin eigen kultur ut frå egne opplevingar. Gjennom rike erfaringar med kunst, kultur og estetikk får barn mange høve til sansing, oppleving, eksperimentering, skapande verksemd, tenking og kommunikasjon. Desse fagområda er mellom anna: maling/teikning, song/musikk, drama/rolleleik, språk/litteratur, dans og film. Det å skape noko saman bidreg til samhörighet og kulturelt fellesskap.</p>
Natur, miljø og teknologi	<p>Naturen gjev rom for eit mangfald av opplevingar og aktivitetar til alle årstider og til all slags vêt. Fagområdet skal bidra til at barna blir kjende med og får forståing for plantar og dyr, landskap, årstider og vêt. Det er eit mål at barna skal få ei gryande forståing av kor viktig ei berekraftig utvikling er. I dette inngår kjærleik til naturen og forståing for samspelet i naturen og mellom mennesket og naturen.</p>
Mengd, rom og form	<p><i>Barn er opptatt av tall og teljing, dei utforsker rom og form, de argumenterer og er på jakt etter sammenhenger - stadig vekk.</i> ” (Rammeplanen).</p> <p>For barna i barnehagen er matematikk en naturlig og nødvendig del av kvardagen og ein del av deira leik. Matematikk i barnehagen skal ikkje bare vere til nytte, det</p>

	<p>skal også være til glede!</p> <p>Mengd, rom og form vil vere tett vevd saman med andre fagområder, og arbeider med dette området i nær tilknytning til dei andre. Ein er omgitt av matematiske samanhengar i det meste ein gjer - i lek og i dei fleste kvardags situasjonar.</p> <p>Matematikk i barnehagen må ha en praktisk og ikkje teoretisk tilnærming. Vi må legge til rette for barnet si matematiske utvikling i kvardagsaktivitetane for eksempel i garderoben når vi kler på oss, ved måltider og på kjøkkenet når barna er med og lager mat. Her kan barna få innblikk i at vi trenger to vottar fordi vi har to hender, telle kor mange barn det er som skal ete akkurat i dag, sjå at alle fata på bordet er runde eller sjå at vi treng to liter mjølk i havregrauten. I songar, regler, bøker og eventyr øver ein på teljing, sortering og talrekker opp og ned.</p>
<p>Etikk, religion og filosofi</p>	<p><i>Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål, skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal barnehagen bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft. (Rammeplanen)</i></p> <p>Respekt for menneskeverd og natur, åndsfridom og nestekjærleik, tilgiving, likeverd og solidaritet er verdier som</p>

	<p>kjem til uttrykk i mange religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.</p>
<p>Nærmiljø og samfunn</p>	<p>Barnehagane ønskjer at barna skal oppleve gleda, betydninga og forpliktinga ved å vere ein del av eit fellesskap og eit demokrati. Alle barn skal få dekket sine behov utan at det frårøva dei andre muligheitene til det same.</p> <p>Barnehagen er en god arena for å utvikle forståing og for å få erfaringar med eit demokrati og et fellesskap som er breikande og utviklande. Dette fagområdet skal bidra til å gjere barna kjent med egoet nærmiljø, samfunnet og verden. Fagområdet skal også omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter.</p>

Barnehagane vert styrt av barnehagelova og rammeplanen.

Alle tilsette gjer seg kjent med og tek i bruk ny rammeplan.

For oss i Søre Fusa er det viktig å ha eit godt samarbeid med heimen. Det er gjennom tett og tovegs kommunikasjon med heimen me best kan ta vare på kvart enkelt barn. Samstundes skal kvart enkelt barn lære å bli ein del av ei heil gruppe. Danning skjer i samspel med omgjevnadane og saman med andre, og er ein føresetnad for å meistre sosiale relasjonar. Gjennom systematisk arbeid skal barna lære seg at ved hjelp av nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet oppstår venskap.

Me vil nytta nærområdet til å gå på besøk til helsetunet, butikken. Gjennom kontakt med lokalsamfunnet skal barna sjå og oppleva korleis andre har det, og få utvida erfaringar om seg sjølv og andre. Me vil nytta naturen rundt oss og vil ha fokus på å rydda opp etter oss, og ikkje kasta boss som ikkje nedbrytelege i naturen. Når me går frå ein stad, skal det sjå likt ut som då me kom.

Me vil vidareføre norske tradisjonar gjennom folkeeventyr og kristne norske tradisjonar.

Barna skal få kjennskap til kvifor me feirar jul, påske og pinse slik me gjer i Noreg i dag. Me har ikkje barn med andre religionar, men dersom dette skulle skje ynskjer me å snakka om og markera også desse religiøse tradisjonane. Me vil ha fokus på kvifor me feirar 17.mai og kva ytringsfridom og menneskerettigheter er.

MÅL FOR SØRE FUSA BARNEHAGEN 2018

Fusa kommune skal vera ein nytenkjande og lærande organisasjon

- I Søre Fusa skal vi bruka 2018 til å få den nye rammeplanen inn under huden. Vi skal diskutera og evaluera pedagogisk arbeid i forhold til ny rammeplan.
- Vi skal nytta pedagogisk dokumentasjon i arbeid med språk ved å observere personalet i språkleg arbeid. Kva dei gjer skal dokumenteras og delast med dei andre, både med vaksne og barn, slik at vi kan samtale om det vi ser. Refleksjonene kan føre til nye erkjennelser, tolkningar eller spor som bidrar til at personalet tar valg på vegne av eller sammen med barna

Vi skal rullere handlingsplan mot mobbing.

Me bruker Dan Olweus sin definisjon av mobbing:

”Mobbing er når ein person gong på gong og over ei viss tid blir utsett for negative handlingar frå ein eller fleire personar. Det er ein viss ubalanse i styrkeforholdet. Den som blir utsett for dei negative handlingane, har problem med å forsvara seg, og er nesten hjelpelaus mot den eller dei som plagar han eller henne.”

Me snakkar ikkje om mobbing ved vilkårleg erting, konflikhtar, enkelttilfeller av slossing og utestenging som når til dømes barn blir sinte på kvarandre, tar leikar frå kvarandre eller spring opp i raseri for eit eller anna.

Me må ta oss tid til å observere minimum 14 dagar, dersom det kan vera mistanke om mobbing.

Fusa kommune skal levera treffsikre tenester med god kvalitet og effektiv ressursbruk.

- Vi skal lage felles pedagogisk plattform for alle barnehagane.
- Vi skal ta i bruk IST som verktøy for brukarane
- Vi skal gjennomføre vanntilvenning i basseng for alle 4-åringane.

Pedagogisk grunnsyn i Søre Fusa barnehagen

I alt arbeid er det barnet sitt beste som står i sentrum. Gjennom leik skal barna få trene og få positive erfaringar med bruk av språk og sosial kompetanse.

Område	Mål	Tiltak	Slik gjer me det i Søre Fusa
Omsorg	<p>Alle barn skal oppleva ein trygg barnehagekvardag.</p> <p>Alle barn skal møtast i tråd med deira behov og muligheiter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • observasjon • gode relasjonar • gode rollemodellar 	<ul style="list-style-type: none"> • Blir tatt godt imot i garderoben • Alle blir sett i løpet av dagen • Godt samarbeid med heimen • Smågrupper for å sikra at alle barn blir sett • Alle skal føla seg verdsatt • Personalet er bevisst på at det er mykje sosial kompetanse og læring i ein omsorgsfull stellesituasjon.
Område	Mål	Tiltak	Slik gjer me det i Søre Fusa
Sosial kompetanse	<p>Barna skal øve opp evna til å :</p> <p>Vera empatisk</p> <p>Gjennom å lære å bli kjend med eigne og andre sine kjensler. Få støtte til å meistre motgang gjennom å lytte til kvarandre, samarbeide og løyse usemje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fokus på korleis me kommuniserer saman med barna • bruke kvardagssituasjonane til å øve • vere gode rollemodellar • lesa bøker • ta i bruk grøne tankar og glade barn 	<ul style="list-style-type: none"> • Bravoleiken startar med å stå i kø • Måltidene og samlingane har fokus på å venta på tur når me skal snakka, og øve evna til å lytta aktivt til kvarandre. • Personalet skal halda fokus på eit barn, eller ei lita gruppe om gangen. Be dei andre vente på tur til han/ho er ferdig med å snakke/hjelpe den ein har i fokus. • Personalet er bevisst på si rolle som rollemodell og relasjonsbygger. • Øva på at alle skal ha det godt i saman (lytta til kvarandre, svara på tiltale, takka for maten, akseptera at eg ikkje er i sentrum heile tida) • Nytt humor og glede i kvardagen • Samtala om grøne og raude tankar i kvardagssituasjonar

Område	Mål	Tiltak	Slik gjer me det i Søre Fusa
Leik	<p>Alle barn skal oppleve gleda av å vere i leik</p> <p>Læra å koma inn i leiken p ein positiv måte</p> <p>Barnehagen skal fremje kreativ leik</p> <p>Finna barnet sitt interessefelt og organisera leik ut i frå det.</p> <p>Barna skal knekka leikekoden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • bruke det fysiske miljøet til å skape gode og varierte arenaer for leik • barna sine interesser skal ligge til grunn for tilgjengeleg leikemateriell • aktive og tilgjengelege vaksne som støttar, hjelper og stimulerer • 	<ul style="list-style-type: none"> • Fokus på frileik • Dela i små leikegrupper • Vera mykje ute • Verna om god leik • Fokus på at borna skal vera uthaldande i leikeaktiviteten.

Område	Mål	Tiltak	Slik gjer me det i Søre Fusa
Læring	<p>Barna skal oppleve glede av å lære</p> <p>Personalet skal sjå kvart enkelt barn sine interesser og utviklingsmuligheiter</p> <p>Gjennom leik skjer læring</p>	<ul style="list-style-type: none"> • progresjonsplanane for alle fagområda vert nytta • personalet lager temaplanar for å sikre at alle fagområda vert tekne opp • personalet undrar seg saman med barna gjennom strukturerte og ustrukturerte aktivitetar 	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennom gode samtalar skal personalet finne interessefeltet til barna, for å bruke dette i utviklingsprosessen til barna • Relasjonsbygging står svært sentralt her; utan ein god relasjon får me ikkje barna til å finne den indre driven. • Me skal vera støttande stilar på vegen til å nå nye mål. Når barna har nådd målet, trekker me oss tilbake slik at dei får tru på at dei greier heilt sjølv. Følelsen av å meistra gir auka sjølvkjensle. • Personalet tilbyr språklege og realfaglige oppgåver både i frileik og organisert aktivitet. • Søka kunnskap av foreldre eller andre støtteinstansar dersom me får utfordringar me ikkje er gode nok på • Nytt nærområdet • Vera spontane og bringa undringa til nye høgder, når barna tar kontakt og lurar

Område	Mål	Tiltak	Slik gjer me det i Søre Fusa
Medverknad	<p>Barna skal oppleve at dei har påverknad på det som skjer i barnehagen</p> <p>Barna skal oppleve at dei får seie si meining</p> <p>Barna skal oppleve at dei får ta egne val</p>	<ul style="list-style-type: none"> • personalet skal ta barna med på planlegging av aktivitetar • personalet skal observere barna, lytte og tolke deira ulike uttrykk • personalet skal la barna ta egne val t.d i aktivitetar. • Frileik 	<ul style="list-style-type: none"> • Setjast av nok tid til leik • Ha litt romslege planar for at borna skal få tid til å fordøya inntrykk, og gi barn og vaksne muligheit for å vera impulsiv. • Turgruppe på barns premisser
Område	Mål	Tiltak	Slik gjer me det i Søre Fusa

Foreldresamarbeid

Foreldre skal vere trygge på at barnet har det trygt og godt i barnehagen

Personalet skal ha tovegs kommunikasjon med foreldre

Foreldre skal ha medverknad på barnehagetida til eige barn

Foreldregruppa skal ha påverknad på barnehageverksemda.

Personalet sine forventningar til heimen skal vere kjende for foreldre

- Open dialog med foreldre basert på barnets beste
- Gje tilbod om to individuelle foreldresamtaler i året – fleire ved behov
- Foreldremøte med informasjon om barnehagen og høve til diskusjonar og innspel
- Ulike arrangement for foreldre i barnehagen
- Brukarundersøking
- Jamlege møte i SU og FAU
- Sende ut planar og informasjonsskriv til foreldre

- Utføra brukarundersøking og gjera tiltak utifrå svara
- Prøva å innfri ynskjer frå foreldre så langt det lar seg gjera, her må vi ta omsyn til lovverk, gruppesamansetning og ha barns beste som fokusområde.
- Gi informasjon på epost
- Bruka facebook som arena for informasjon
- Personalet fortel korleis barnet har hatt det i barnehagen, lyttar til foreldre sine meiningar og innspel

Område	Mål	Tiltak	Slik gjer me det i Søre Fusa
Samarbeid barnehage og skule	<p>Barna skal bli trygge på skulen slik at dei kjenner glede og forventning</p> <p>Barna skal bli litt kjende med andre elevar og lærarar</p> <p>Barna skal få eit lite innblikk i det å gå på skule</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eigen plan for møtepunkt mellom barnehage og skule • Overføringsamtale • PULS • Skulen får informasjon om barn med særskilde behov 	<ul style="list-style-type: none"> • Felles bygg • Felles uteområde • Påskelunsj • Karneval <ul style="list-style-type: none"> • Mini17. –mai • Matematikkens dag • Juleverkstad • Temafest – førsteklasse kjem på besøk i barnehagen

FAGOMRÅDA

Prosessmål	Rammeplanen	Slik gjer me det i Søre Fusa barnehage
Kommunikasjon, språk og tekst	<p>Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> • uttrykkjer sine kjensler, tankar, meiningar og erfaringar på ulike måtar • brukar språk til å skape relasjonar, delta i leik og som reiskap til å løyse konflikhtar • vidareutviklar si omgrepsforståing og brukar eit variert ordforråd • leikar, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord • møter eit mangfald av eventyr, forteljingar, segn og uttrykksformer • opplever spenning og glede ved høgtlesing, forteljing, song og samtale • utforskar og gjer seg erfaringar med ulike skriftspråksuttrykk, som leikeskrift, teikning og bokstavar, gjennom lese- og skriveaktivitetar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Samlingsstundene skal ha stort innslag av språkstimuli • Bøker skal vera fysisk framme for barna • Personalet er bevisst si rolle som språklege rollemodellar • Nytta alle kvardagssituasjonar til språkstimuli både ute og inne • Impulsive vaksne som leikar med språket • Språkleiken Bravo • Dialog med barna
Kropp, rørsle, mat og helse	<p>Gjennom arbeid med kropp, rørsle, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> • opplever trivsel, glede og meistring ved allsidige rørsleerfaringar, inne og ute, året rundt • blir kjent med eigne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utviklar gode vaner for 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruka gymnastikksalen • Nytta skogen • Gå på tur • Smørelunsj kvar dag • Fokus på handhygiene • Språkleiken Bravo • Motivere til å greia sjølv

	<p>hygiene og et variert kosthold</p> <ul style="list-style-type: none"> • vidareutviklar motoriske ferdigheiter, kroppsbehersking, koordinasjon og fysiske eigenskapar • opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringar • blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg sjølv og blir kjent med egne kjensler • setter grenser for egen kropp og respekterer andre sine grenser • får innsikt i matens opprinning, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kle av og på seg sjølv • Barna er med å lagar varmmat • Grøne tankar og glade barn • Samlingsstund
<p>Kunst, kultur og kreativitet</p>	<p>Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> • har tilgang til ting, rom og materialar som støtter opp om deira leikande og estetiske uttrykksformer • tar i bruk fantasi, kreativ tenking og skaparglede • bearbeidar inntrykk og kjensler i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapande aktivitet ute og inne • møter eit mangfald av kunstnariske og kulturelle uttrykksformer og utforskar og deltar i kunst- og kulturopplevingar saman med andre • bruker ulike teknikkar, materiale, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk • opplever glede og stolthet over eigen kulturell tilhørighet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Markering av norske kultur og tradisjonar • Markering av samefolkets dag • Dansa etter variert musikk • Fridom til å velje fritt av aktivitetar og kanskje kombinere fleire på ein gong • Markering av barnehagedagen • Spontane og organiserte formingsaktivitetar • Jonsokbryllaup • Karneval • Samlingsstund

<p>Natur, miljø og teknologi</p>	<p>Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> • opplever og utforskar naturen og naturens mangfald • får gode opplevingar med friluftsliv året rundt • opplever, utforskar og eksperimenterer med naturfenomen og fysiske lover • får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen • får kunnskap om dyr og dyreliv • lager konstruksjonar av ulike materiale og utforskar moglegheiter som ligger i reiskaper og teknologi • får kjennskap til menneskets livssyklus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruka nærområdet aktivt, og særleg Høsehauen • Me ryddar opp etter oss når me er ute i naturen, og me kastar ikkje boss når me er ute • Snakkar om det å gå på jakt og fiska for å skaffa oss mat. • Sortering av søppel • Få sansa ulikt vær, fuktighet, kulde, varme og tørke • Fast turdag • Markera og snakka om årstidene • Digital kvardag • Personalet er opne for samtalar når barna undrar seg over fødsel og død • Samlingsstund
<p>Mengd, rom og form</p>	<p>Gjennom arbeid med antal, rom og form skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppdagar og undrar seg over matematiske samanhengar • utvikler forståing for grunnleggende matematiske begreper • leker og eksperimenterer med tall, mengde og teljing og får erfaring med ulike måtar å uttrykke dette på • erfarer storleikar i sine omgjevnader og samanliknar disse • bruker kroppen og sansane for å utvikle romforståinga • undersøker og kjenner igjen eigenskaper ved former og sorterer dei på ulike måtar 	<ul style="list-style-type: none"> • Få utforske rom og areal i barnehagen • Sortering når me ryddar • Matlaging • Dekka bordet • Skattejakt • Geometriske figurar i fokus på tur • Samlingsstund

	<ul style="list-style-type: none"> undersøker og får erfaring med løysning av matematiske problem og opplever matematikkglede. 	
Etikk, religion og filosofi	<p>Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> får kjennskap til grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religionar og livssyn som er representert i barnehagen utforskar og undrar seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggjande normer og verdiar får ei forståing for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på utviklar interesse og respekt for kvarandre og forstår verdien av likskap og ulikskapar i et fellesskap. 	<ul style="list-style-type: none"> Morsdag og farsdagskort Markera ulike norske tradisjonar som bygger på kristen tru Vaksne er bevisst på at dei stiller dei utfordrande spørsmåla(den vaksne har ikkje alltid eit svar) Sosial kompetanse med ekstra fokus på demokrati Visa julekalender Mini 17.mai Fokus på dei gode samtalane Markera trusretning som er representert i barnehagen Samlingsstund
Nærmiljø og samfunn	<p>Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> oppmuntras til å medverke i eigen kvardag og utviklar tillit til deltaking i samfunnet erfarer at alle får utfordringar og like mogelegheiter til deltaking utforskar ulike landskap, blir kjent med institusjonar og stader i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt blir kjent med lokalhistorie og 	<ul style="list-style-type: none"> Tur i nærområdet Bruk av miljøstasjon Samarbeid skule barnehage Markering av samefolkets dag Samlingsstund

lokale tradisjonar

- blir kjent med ulike tradisjonar, levesett og familieformer
- blir kjent med at samane er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur
- får kjennskap til nasjonale minoriteter.